

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta**

Studijní program: Zemědělství

Studijní obor: Agropodnikání

Katedra: Katedra Krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Spotřebitelské vnímání biopotravin
a jejich značek

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika Březinová, Ph.D.

Autor: Bc. Zdeňka Crkalová

České Budějovice, 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zemědělská fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Zdeňka CRKALOVÁ
Osobní číslo: Z17033
Studijní program: N4101 Zemědělské inženýrství
Studijní obor: Agropodnikání
Téma práce: Spotřebitelské vnímání biopotravin a jejich značek
Zadávací katedra: Katedra krajinného managementu

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem práce je zhodnotit vnímání biopotravin a jejich značek spotřebiteli. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, ve které student vypracuje literární rešerši k problematice biopotravin a jejich značek a v praktické části, pomocí dotazníkového šetření, zjistí, jak spotřebitelé biopotravin vnímají a jak jsou obeznámeni s jejich značkami.

Metodický postup:

1. Úvod.
2. Literární přehled.
3. Metodika.
4. Vlastní práce.
5. Závěr.
6. Seznam literatury.

Struktura a forma diplomové práce bude odpovídat požadavkům vyplývajících z opatření děkana ZF JU na závěrečné práce.

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 45 stran textu
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

MOUDRÝ, J. et.al.: České biopotraviny. Nadace pro organické zemědělství FOA, Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 1995, 197 s.

MOUDRÝ, J., PRUGAR, J.: Kvalita, zpracování a odbyt bioproduktů, Jihočeské univerzita, Zemědělská fakulta, České Budějovice, 2001, 151 s.

MOUDRÝ, J.: Bioprodukty, MZE Praha, 1997, 37 s.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91, Praha: Ministerstvo zemědělství. 2008.

MOUDRÝ J., PRUGAR J.: Příručka ekologického zemědělce, Biopotraviny, hodnocení kvality, zpracování a marketing. MZe Praha, 2002, 34 s.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Monika Březinová, Ph.D.
Katedra krajinného managementu

Datum zadání diplomové práce:

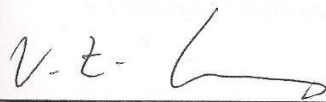
18. ledna 2019

Termín odevzdání diplomové práce:

15. dubna 2019

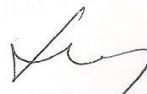
Českých Budějovicích dne 18. ledna 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentské 1668, 370 05 České Budějovice

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

L.S.

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení:

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 31.3. 2019

Podpis:

Poděkování:

Děkuji své vedoucí diplomové práce, Ing. Monice Březinové, Ph.D. za metodické vedení, užitečné odborné rady a pomoc při zpracování diplomové práce. Dále děkuji své rodině a přátelům za velkou podporu.

Abstrakt

Spotřebitelské vnímání biopotravin a jejich značek

Diplomová práce se zaměřuje na průzkum spotřebitelského vnímání biopotravin a jejich označení. Práce charakterizuje ekologické zemědělství, biopotraviny a proces jejich kontroly a označování. Cílem je zjistit, jaké je spotřebitelské chování s ohledem na věk a pohlaví. Dalším důležitým výstupem této práce je zjištění, zdali spotřebitelé shledávají biopotraviny jako kvalitnější než konvenční potraviny, a jestli spotřebitelé vnímají označení biopotravin při jejich nákupu. Předmětem práce je výzkum a data byla získána pomocí dotazníkového šetření.

Klíčová slova: biopotraviny, ekologické zemědělství, spotřebitel, spotřebitelské chování, výzkum, dotazníkové šetření

Abstract

Consumer perception of organic food and their brands

The thesis focuses on the survey of consumer perception of organic food and their brands. The work characterizes ecological agriculture, organic food and the process of their control and labeling. The aim is to find out what consumer behavior is with regard to age and gender. Another important output of this work is to find out whether consumers find organic food better than conventional food and whether consumers perceive organic food when they buy. The subject of the thesis is research and data were obtained by questionnaire survey.

Key words: organic food, ecological agriculture, consumer, consumer behavior, research, questionnaire survey

OBSAH

1. Úvod.....	12
2. Literární přehled	14
2.1 Ekologické zemědělství.....	14
2.1.1 Ekologické zemědělství v České republice.....	15
2.1.2 Legislativa EZ.....	19
2.1.3 Zásady ekologického zemědělství.....	19
2.1.3.1 Chov zvířat.....	19
2.1.3.2 Pěstování rostlin.....	20
2.1.3.3 Zpracování bioproduktů a výroba potravin	21
2.1.4 Svazy ekologického zemědělství	21
2.2 Biopotraviny.....	22
2.2.1 Biopotraviny a konvenční potraviny.....	22
2.2.2 Český trh s biopotravinami	23
2.2.3 Spotřebitelé	23
2.2.4 Propagace	24
2.3 Označování a kontrola biopotravin	24
2.3.1 Kontrolní systém.....	26
2.3.2 Kontrolní systém.....	26
2.3.3 Certifikační organizace	27
2.3.3.1 KEZ o.p.s.....	27
2.3.3.2 ABCERT AG.....	28
2.3.3.3 Biokont CZ, s.r.o.....	28
2.3.3.4 BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s.r.o.	29
2.3.4 Státní dozorové orgány	30
2.3.4.1 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.....	30
2.3.4.2 Státní veterinární správa	30
2.3.4.3 Státní zemědělská a potravinářská inspekce	30
2.4 Marketingový výzkum	31
2.4.1 Proces výzkumu	31
2.4.1.1 Příprava marketingového výzkumu.....	32
2.4.1.2 Realizace marketingového výzkumu	32

2.4.2	Využití marketingového výzkumu	32
3.	Praktická část	33
3.1	Metodika práce	33
3.2	Cíl výzkumu	33
3.3	Tvorba dotazníku, sběr dat a jejich	34
3.4	Vyhodnocení dotazníkového šetření	34
4.	Vlastní práce	35
	Závěr	49
	Seznam zdrojů.....	51
	Přílohy	60

1. Úvod

Biopotraviny jsou stále často diskutovaným tématem v České republice i ve světě. Trh s biopotravinami stále narůstá. Česká republika patří mezi 20 zemí světa s nejvyšší výměrou ekologicky obhospodařované půdy, která také stále roste. Sortiment českých biopotravin zahrnuje zejména např. mléko, mléčné výrobky, kuřecí, vepřové a hovězí maso, ovoce, zeleninu, dětskou výživu. Některé biopotraviny nejsou českými výrobci vyráběny vůbec, jiné v malém množství a obecně je nabídka některých komodit nedostatečná, tudíž se některé biopotraviny do České republiky dováží ze zahraničí. Spotřebitelé si jsou většinou vědomi toho, že nákupem biopotravin podporují životní prostředí a lepší podmínky pro zvířata chovaná v ekologickém zemědělství, ale velká část českých spotřebitelů nemá stále jasnou představu o produktech ekologického zemědělství. Pro mnoho spotřebitelů je *biopotravina* lákavá, nicméně většina z nich neví, co toto označení znamená.

Dotazníkové šetření je kvantitativní metoda sběru dat, který se využívá v managementu, marketingu a dalších oborech, jako je demografie, sociologie apod. Dotazníky lze s respondenty vyplňovat osobně nebo se zasílají elektronickou formou. Výzkum je možno provádět ústně, telefonicky či online. Pomocí kvantitativní metody lze získat velké množství dat od širokého okruhu lidí. Hlavní zásadou při dotazníkovém šetření je definice problému a cíle výzkumu. Je třeba si zvolit skupinu, na kterou bude dotazník směřován a metodu, kterou budou data sbírána. Struktura dotazníku je dalším důležitým bodem. Dotazník by měl začínat úvodem a oslovením respondentů, dále by měly následovat otázky seřazené od jednodušších ke složitějším a od konkrétnějších k abstraktnějším.

Diplomová práce se skládá ze teoretické a praktické části. Teoretická část je vypracována na základě studia odborné literatury, novinových článků a internetových zdrojů, zabývajících se danou problematikou. Práce charakterizuje biopotraviny a popisuje zásady ekologického zemědělství. Praktická část práce bude pojednávat o tom, jak spotřebitelé vnímají biopotraviny a jejich označování. Bude zjišťováno, jak se liší chování spotřebitelů vzhledem k jejich věku a pohlaví. Tyto dva klíčové body budou porovnány s výsledky mého výzkumu, který byl předmětem bakalářské práce, která se zabývala též problematikou biopotravin. Hlavním cílem bude zjistit nová fakta, zdali

spotřebitelé při nákupu biopotravin vnímají jejich označení a jak biopotraviny vnímají. Data budou sbírána pomocí vlastního dotazníkového šetření. Aby byl osloven co nejširší okruh lidí různých věkových kategorií a z různých krajů České republiky, dotazníkové šetření bude prováděno online, a to pomocí Google formulářů.

2. Literární přehled

2.1 Ekologické zemědělství

Počátky vzniku ekologického zemědělství se datují k období po první světové válce. Vznik je spojován s Ewaldem Könemannem, jenž je považován za průkopníka *přírodního zemědělství*, které stálo u zrodu ekologického zemědělství. Dalším systémem je *biologicko-dynamické zemědělství*, jehož představitelem je Rudolf Steiner. Vychází z antroposofické filosofie a působení pozemských a kosmických sil. Základem tohoto systému je, že farma, zahrnující půdu, rostliny, zvířata a člověka, tvoří jeden celek. V Německu se rozvinul další *systém – biologické zemědělství*, které navazuje na biologicko-dynamické zemědělství. Po druhé světové válce se začalo rozšiřovat *organicko-biologické zemědělství*, které založili manželé Müllerovi a lékař H. P. Rush. Filosofii toho systému bylo získávat kvalitní produkty pouze ze zdravé půdy. Další směr původem z Velké Británie je *organické zemědělství*. Organické zemědělství odpovídá našemu pojmu ekologického zemědělství a jeho zakladatelem byl Albert Howard. [24]

Mezi důvody vzniku ekologického zemědělství obecně patří negativní dopady industrializace zemědělství. Zemědělci začali vnímat zvyšující se neplodnost hospodářských zvířat a používáním těžké techniky a minerálních hnojiv také snižující se úrodnost půdy. Lidé si také začali více všimnout nehumánního zacházení se zvířaty a nerespektování jejich potřeb. Používání nebezpečných látek mělo také negativní vliv na zdraví populace. Rozvojem průmyslu a industrializací se produktivita zemědělství výrazně zvyšovala, ale kvantita převládala nad kvalitou. [10]

Ekologické zemědělství je novodobá metoda obhospodařování půdy. [44] Tato metoda je uznávána v České republice i Evropě a je přesně definována zákonem. Výhradně ekologičtí zemědělci mohou své suroviny a potraviny označovat jako BIO. [26] Pracuje s moderními vědeckými poznatky propojenými s osvědčenými tradičními postupy. [34] Vše probíhá bez používání chemických přípravků, umělých hnojiv, hormonů a jiných umělých látek, které mají negativní dopad na životní prostředí, zdraví zvířat a lidí. Přispívá k lepším životním podmínkám chovaných zvířat, k ochraně životního prostředí a biodiverzity. Ekologické zemědělství se nezaměřuje na kvantitu, nýbrž jeho hlavní prioritou je produkce kvalitních potravin. [44] Toto šetrné hospodaření

je zemědělcům kompenzováno dotacemi. Garantem dodržování pravidel ekologického zemědělství je Ministerstvo zemědělství. Jde jak o národní, tak evropské legislativy. Ministerstvo zemědělství je administrátorem státní podpory pro ekologické zemědělce, a to v rámci národních dotací a Programu rozvoje venkova. [34]

2.1.1 Ekologické zemědělství v České republice

První zmínky o ekologickém zemědělství v Československu byly v letech 1985-1987. Začali se objevovat spotřebitelé, kteří se zajímali o svůj zdravotní stav. Koncem osmdesátých let se začaly objevovat publikace, které propagovaly zdravou výživu a vznikaly skupiny, které se orientovaly na alternativní výživu. Ekologické zemědělství bylo u nás zpočátku nazýváno alternativním zemědělstvím. [16] V roce 1988 vznikla Odborná skupina pro alternativní zemědělství. V roce 1990 vznikla na ministerstvu zemědělství České republiky funkce náměstka ministra odpovědného za ekologické zemědělství a takto v České republice vzniklo ekologické zemědělství. Byly přijaty směrnice IFOAM a postupně vznikaly sdružení a svazy, z nichž nejstarší a dodnes působící je Svaz PRO-BIO. Tímto byly položeny základní kameny celého systému. [59] V tomto roce byly uvolněny finanční prostředky na podporu ekologicky hospodařících podniků. Finanční podpora pokračovala do roku 1992. [60] Do této doby byl stálý nárůst ploch na 15 371 ha. [52] Stagnace ploch nastala v letech 1993–1996, kdy se Ministerstvo zemědělství České republiky rozhodlo zrušit dotace. Velký počet podniků z důvodu absence dotací ukončil svoji činnost, a to mělo pozitivní vliv na kvalitativní vývoj ekologického zemědělství. [61] Došlo také k redukci svazů z původních pěti na dva a Ministerstvo zemědělství se začalo věnovat přípravě metodických a legislativních kroků. [60]

Od roku 1996, kdy byla výměra půdy v ekologickém zemědělství 17 022 ha, se celková výměra půdy stále navyšuje (viz Tabulka č.1 a Graf č.1). K 31.12. 2016 na celkové výměře 506 070 ha ekologicky hospodařilo 4 243 ekofarem. Ekologická půda v roce 2016 představovala 12,03 % podíl na celkové zemědělské půdě. [52] K 31.12. 2017 na celkové výměře 520 032 ha hospodařilo 4 399 ekofarem a ekologická půda

představovala 12,37 % podíl na celkové zemědělské půdě, což je oproti přechozímu roku 2016 opět nárůst. [53]

Tab. č. 1

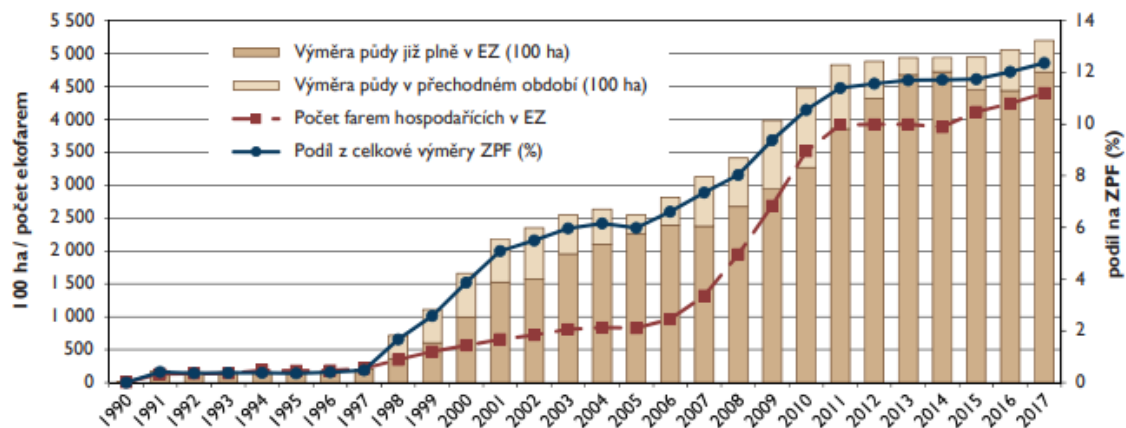
Vývoj výměry zemědělské půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství (1990-2017)

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková výměra půdy v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna celkové výměry půdy v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1,0
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2001	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,40	11,5	7,7
2012	3 923	488 483	11,56	0,1	1,2
2013	3 926	493 896	11,70	0,1	1,1
2014	3 885	493 971	11,72	-1,0	0,0
2015	4 115	494 661	11,74	5,9	0,1
2016	4 243	506 070	12,03	3,1	2,3
2017	4 399	520 032	12,37	3,7	2,8

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31.12. daného roku)

Graf č. 1

Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990-2016)

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku)

Co se týče zastoupení ekologického zemědělství v jednotlivých krajích České republiky, není rovnoměrné (viz. Tabulka č. 2 a Graf č. 2). Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nachází v Jihočeském, Plzeňském, Moravskoslezském, Karlovarském a Ústeckém kraji. V těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch v ekologickém zemědělství. Výměra celkové půdy vzrostla ve všech krajích, ale nejvíce hektarů přibýlo v Plzeňském kraji, a to více než 3 200 ha. Významné navýšení bylo také v Jihočeském a Olomouckém kraji (přes 2000 ha). S největší průměrnou velikostí farem vedou Karlovarský (237 ha na farmu) a Ústecký kraj (158 ha na farmu). Jihočeský kraj vede v počtu ekologických farem, kterých ke konci roku 2017 bylo 645. Zajímavý začíná být svým počtem ekofarek kraj Vysočina. K největšímu meziročnímu nárůstu počtu ekofarek došlo ve Středočeském kraji a dále pak v kraji Zlínském, Jihočeském a Plzeňském. [53]

Tab. č. 2

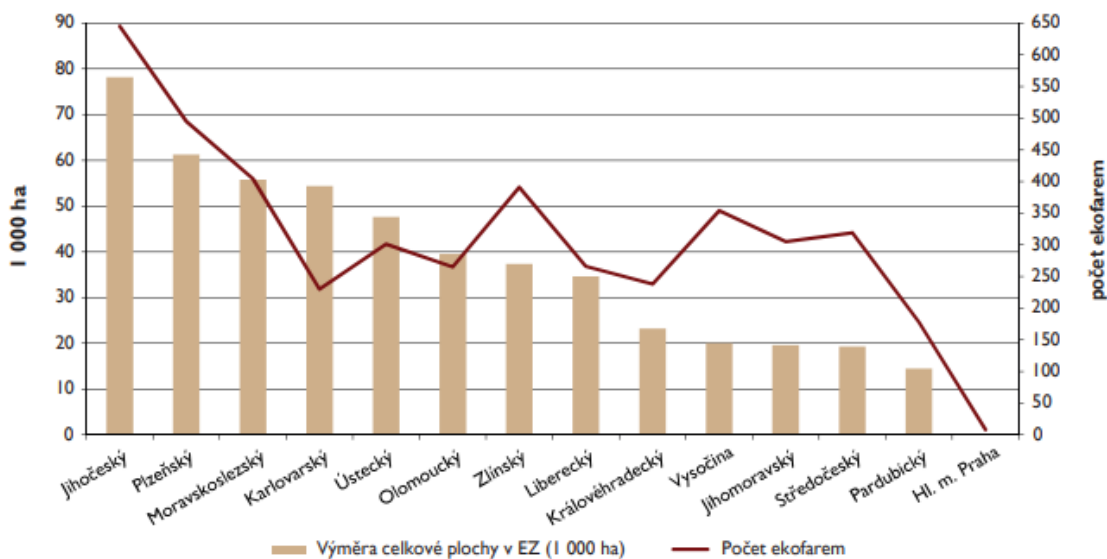
Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích České republiky v roce 2017

Kraj ¹⁾	Počet ekofarem	Výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná výměra ekofarmy ²⁾
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	
Jihočeský	645	78 190	15,5	7 961	10,2	121
Plzeňský	495	61 290	12,1	8 317	13,6	124
Moravskoslezský	404	55 755	11,0	2 177	3,9	138
Karlovarský	230	54 408	10,8	2 199	4,0	237
Ústecký	301	47 608	9,4	4 020	8,4	158
Olomoucký	265	39 511	7,8	4 013	10,2	149
Zlínský	391	37 389	7,4	1 962	5,2	96
Liberecký	266	34 635	6,8	2 035	5,9	130
Královéhradecký	238	23 262	4,6	2 231	9,6	98
Vysočina	354	19 988	4,0	2 417	12,1	56
Jihomoravský	305	19 607	3,9	3 743	19,1	64
Středočeský	319	19 328	3,8	4 149	21,5	61
Pardubický	178	14 496	2,9	1 556	10,7	81
Hl. m. Praha	8	153	0,0	116	76,0	19
Celkem	4 399	505 620	100	46 895	9,3	115

Zdroj: REP (údaje k 31.12. 2017)

Graf č. 2

Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích České republiky v roce 2017

Zdroj: REP (údaje k 31.12. 2017)

2.1.2 Legislativa EZ

Evropské předpisy upravují komplexně celé odvětví ekologického zemědělství. V České republice dochází k postupné harmonizaci právních předpisů s předpisy evropskými. Důležitá je aplikace jednotlivých norem, neboť každá země Evropské unie je specifická svým podnebím, zvyklostmi a kulturou. [10]

V České republice ekologické zemědělství upravuje zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, který nabyl účinnosti 1. ledna 2001. Do této doby bylo ekologické zemědělství řízeno pouze metodickými pokyny Ministerstva zemědělství č. 655/93-40 pro ekologické zemědělství ze dne 22. června 1993. [10] Zákon č. 242/2000 Sb., udávající podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a výrobu potravin, upravuje systém osvědčování biopotravin. Zákon je provázen vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 53/2001 Sb. ze dne 13. února 2001. [6]

2.1.3 Zásady ekologického zemědělství

Pro plánování ekologických systémů je nezbytná důkladná znalost zásad a předpisů ekologického způsobu hospodaření. [16] Primárním cílem ekologického zemědělství je dosáhnout trvalého udržení a zlepšení půdní úrodnosti. Mezi hlavní zásady patří dodržování welfare chovaných zvířat, ochrana životního prostředí, zachování biodiverzity a ochrana genofondu, šetrné zacházení s neobnovitelnými zdroji, ochrana zdraví lidí a také podpora zaměstnanosti v zemědělství. [44] Mezi postupy patří také vyloučení geneticky modifikovaných organismů (GMO). Ekologické zemědělství je vnímáno jako zásadní alternativa pro zemědělskou výrobu budoucnosti. [34]

2.1.3.1 Chov zvířat

Dle předpisů ekologického zemědělství k dosažení uzavřeného koloběhu látek mezi půdou, rostlinami a zvířaty je nezbytné, aby byl chov zvířat vždy spojen s pozemky, které jsou ekofarmou obhospodařovány. [46] Aby půdy, spodní vody a povrchové toky nebyly nadměrně zatěžovány zvířaty a statkovými hnojivy, jdou dána omezení na počet zvířat na jednotku půdy. V systému ekologického zemědělství se u nás mohou chovat

koně, skot, prasata, ovce, kozy, drůbež, králíci, ryby a včely. [23] Ostatní druhy zvířat hospodářských zvířat je možné chovat jako zájmové chovy, ale nejsou předmětem podnikání. [46] Pokud se přechází z konvenčního zemědělství na ekologické zemědělství, u celé farmy (půda, pastviny, zvířata) je toto období dlouhé 24 měsíců. [3] Při přechodu na ekochov je půda obdělávána a zvířata chována dle zásad ekologického zemědělství. Ekologičtí zemědělci musí mít znalosti a schopnosti pečovat o zdraví, životní podmínky, potřeby zvířat a musí být dodržovány zásady welfare zvířat. Všechna hospodářská zvířata musí mít možnost výběhu a pastvy. [46] Ustájení zvířat musí vždy odpovídat jejich etologickým a fyziologickým potřebám. [19] Takovými potřebami jsou dostatek prostoru pro pohyb, osvětlení, přirozená ventilace a podestýlka z přírodních materiálů. Trvalá ustájení v uzavřených prostorách bez výběhu a pastviny, trvale vazná ustájení a klecové chovy jsou zakázány. [16] Co se týče výživy zvířat, krmiva jsou ekologického původu a přednostně produkována ve vlastním podniku. Přípustná jsou krmiva, která byla vyprodukována v přechodném období, a to do výše 30 % krmné dávky. Základem zdravotní péče o zvířata je prevence zdraví a opatření, jako je výběr vhodných plemen, hodnotná krmiva, vhodné ustájení. Při léčbě je povoleno používání homeopatických léků či fytotherapeutik. Použití chemických veterinárních léčiv, antibiotik a hormonů pro řízení reprodukce je zakázáno. [22]

2.1.3.2 Pěstování rostlin

V ekologickém pěstování rostlin je základem zdravá půda. Provádí se šetrné zpracování půdy, pestré osevní postupy, zelené hnojení a organické hnojení, což udržuje a zlepšuje půdní úrodnost. Schopnost rostlin se bránit proti chorobám a škůdcům je tvořena biologickou rovnováhou, která vzniká střídáním plodin a mnohotvárnou kulturní krajinou. Ekologičtí zemědělci nepoužívají průmyslová hnojiva, umělé pesticidy, herbicidy, růstové regulátory a geneticky modifikované organismy. [44] Místo herbicidů se tedy regulace plevelů provádí agrotechnickými metodami. Dále jsou střídány plodiny s malou konkurenční schopností vůči plevelům a plodiny s větší konkurenceschopností. [6] Všechny technologie musí zabraňovat půdní erozi a musí se zachovávat ekologicky stabilizující krajinné prvky (meze, remízky atd.). [26]

2.1.3.3 Zpracování bioproduktů a výroba potravin

Pro zachování kvality produktů je třeba klást důraz na skladování, zpracovávání a přepravování šetrnými postupy. Zásadní je vyloučení možnosti kontaminace nežádoucími nebo konvenčními produkty. Důležité je, aby byla zajištěna pravost a nedošlo k záměně, ať už při výrobě, dopravě či distribuci. Kontroluje se celý výrobní proces, receptury, pomocné látky a přísady, které jsou povoleny a pevně stanoveny. [6] U biopotravin vychází chuť a kvalita z čerstvých biosurovin a používání aromatických látek, barviv, sladidel či vitamínů syntetického původu je zakázáno. [8] Zpracování biopotravin je nejslabším článkem dodavatelského řetězce v oblasti biopotravin v České republice. [61] Aby bylo dosaženo stanovených cílů, je třeba zajistit podporu přímého faremního zpracování a zvýšit počet fungujících certifikovaných míst pro porážku hospodářských zvířat. [33]

Celkový počet výrobců se ke konci roku 2016 dostal na počet 607 registrovaných, respektive 639 výrobních provozoven, což je oproti roku 2015 navýšení o 12 %. K nejčastěji provozovaným činnostem patří zpracování, konzervování a výroba masa, masných výrobků, ovoce, zeleniny, výroba mléčných výrobků a vína z vinných hroznů. Z celkového počtu 607 výrobců bylo v roce 2016 registrováno 219 současně také v kategorii ekozemědělec. Více než třetina výrobců jsou tedy faremní zpracovatelé (zpracování bioproduktů přímo v místě jejich produkce). [52]

2.1.4 Svazy ekologického zemědělství

Mezi lety 1990-1991 vzniklo celkem pět svazů – PRO-BIO, Libera, Biowa, Naturwita a Altervin. Největším a nejstarším svazem, který funguje dodnes je PRO-BIO. [1] PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců (Svaz PRO-BIO) vznikl v roce 1990 a hlavní sídlo má v Šumperku na severní Moravě. [56] Dnes je jediným celostátním sdružením ekologických zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Spojuje také poradce, školy, spotřebitele a všechny příznivce ekologického zemědělství. Hlavní poslání svazu je prosazování ekologického zemědělství v České republice a propagace biopotravin, a to vždy v zájmu ekologických zemědělců. [50]

Svaz PRO-BIO zřídil Bioinstitut, o.p.s., který se zabývá výzkumem, vzděláváním a přenosem výsledků vědy do praxe a jeho sídlo je v Olomouci. [44] Svaz se ve své činnosti zabývá tématy souvisejícími se zaměstnaností ve venkovských oblastech, sociální inkluzí nebo sociálním podnikáním v ekologickém zemědělství. Dále dbá na to, aby v České republice fungovala nezávislá a transparentní kontrola ekologického zemědělství. Spolupracuje s Ministerstvem zemědělství ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR, s významnými zahraničními svazy (např. BIOLAND, BIOAUSTRIA), výzkumnými ústavami (FiBL) a je členem mezinárodní asociace IFOAM EU. Členství ve Svazu PRO-BIO je zcela dobrovolné a po splnění všech závazků je možné jej kdykoliv ukončit. Výhodami členství jsou informační servis, poradenství, propagace ekologického zemědělství a biopotravin. Svaz svým členům dále poskytuje marketingovou podporu, informace o možnostech odbytu, kontakty, půjčky ze svépomocného fondu svazu a zastupování zájmů členů. [56] Ke konci roku 2017 bylo ve svazu 608 členů. [53]

2.2 Biopotraviny

Výstupem ekologického zemědělství jsou bioprodukty. Bioproduktem nejsou pouze suroviny pro výrobu biopotravin, ale také zástavová zvířata, chovná zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití. [32] Bioprodukty můžeme využít k přímé spotřebě nebo dále zpracovávat na biopotraviny. [5]

2.2.1 Biopotraviny a konvenční potraviny

Obecně ke potravinou jakákoliv látka určená k lidskému požívání, ať už je nezpracovaná, polozpracovaná nebo zpracovaná, včetně nápojů a jakýchkoliv jiných látek, které se používají při zpracování biopotravin. [11] Biopotraviny jsou od konvenčních potravin odlišné a jsou definované zákonem. *Biopotravina je produkt vyprodukovaný v souladu s požadavky zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 (Přílohy k nařízení Komise (ES) 889/2008).* [31] Povaha a způsob získávání jsou pevně dané legislativou a každý produkt označen slovem bio prochází kontrolou o splnění původu v ekologickém zemědělství. [32] U biopotravin můžeme přesně zjistit, odkud pochází a za jakých

podmínek byly vyrobeny. [18] Biopotraviny stejně jako konvenční potraviny musí splňovat jakostní požadavky, kterými jsou hygienické, nutriční, sensorické, ekologické a technologické požadavky. [5]

2.2.2 Český trh s biopotravinami

Sortiment biopotravin na českém trhu je poměrně široký. Zahrnuje především mléko, mléčné výrobky, pečivo, čaje, mouku, koření, těstoviny, dětskou výživu, vejce, maso, ovoce a zeleninu atd. [29]

Česká republika patří mezi země EU, které mají vysokou výměru ploch v ekologickém zemědělství. Přesto ale není v silách českých ekozemědělců vyprodukovat dostatek bioproduktů. V živočišné výrobě je přebytek bio syrového kravského mléka, hovězího, skopového i vepřového masa, vajec, brojlerových kuřat, ale v rostlinné výrobě je pokryta pouze poptávka po bioobilovinách. Některé biopotraviny nejsou českými biovýrobci produkovány vůbec nebo nepokrývají poptávku trhu, a tak se taková situace řeší dovozem (např. čerstvé ovoce, zelenina, luštěniny). [2] Celkový obrat českých subjektů (včetně vývozu) v roce 2016 dosáhl přibližně 4,19 mld. Kč. Z toho spotřebitelé na českém trhu utratili za biopotraviny celkem 2,55 mld. Kč, což je 13,5 % nárůst oproti předchozímu roku 2015. [53]

Na českém trhu převládá zprostředkovaný prodej. Prodej na farmách tvoří pouze 5 %. Více než 60 % tvoří prodej prostřednictvím hypermarketů a supermarketů. Ze 30 % jsou biopotraviny nakupovány ve specializovaných prodejnách se zdravou výživou, další 4 % prodeje tvoří nezávislé prodejny potravin a 1 % zastupují internet, biokluby nebo jiný způsob. Mezi přímé formy prodeje u nás patří samosběr, přímé doručení, stánkový prodej, obchod ve dvoře a prodej ze dvora. [2]

2.2.3 Spotřebitelé

Nákupem biopotravin přispívají spotřebitelé k nižšímu znečišťování životního prostředí škodlivými látkami a k lepšímu životním podmínkám chovaných zvířat. V dnešní době mají spotřebitelé celkem jasnou představu o tom, co biopotravin jsou. [29] Je stále velmi složité prokázat, že konzumace biopotravin má pozitivní vliv na zdraví člověk, ale

je jasné, že jsou zdravější kvůli svému obsahu. [30] Biopotraviny na rozdíl od konvenčních potravin neobsahují chemická aditiva, konzervanty, stabilizátory, umělá barviva apod. Je prokázáno, že biopotraviny mají lepší výživovou hodnotu – vyšší obsah vitamínů, vyšší obsah minerálních látek. [2] V porovnání s konvenční zeleninou je obsah dusičnanů u ekologicky vypěstované zeleniny až o 50 % nižší a obsah pesticidů až o 90 % nižší. [30] Průměrná spotřeba na obyvatele se zvýšila na 241 Kč a celkový podíl biopotravin na spotřebě potravin a nápojů dosáhl 0,9 %. Jak je uvedeno v tabulce č.2, největší zájem je o potraviny, které patří do kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, jako je koření, aromatické výtažky, káva a čaj. Naopak pokles nastal u poptávky po hotových pokrmech typu dětských výživ. Na druhém místě je stále kategorie potravin „Mléko a mléčné výrobky“ a na třetím místě je „Ovoce a zelenina“. [53]

Tab. č.2

Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin (2005-2016)

Hlavní kategorie potravin	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	podíl kategorie potravin (%)											
Maso a masné výrobky	12,0	7,1	6,2	5,4	9,5	8,6	8,5	8,1	6,9	8,2	6,9	5,1
Ovoce a zelenina ¹⁾	3,5	3,0	5,4	6,2	10,8	10,8	13,6	13,7	16,1	13,7	12,6	21,3
Oleje a tuky	x	x	x	x	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1	4,4	4,2	2,9
Mléko a mléčné výrobky	20,0	15,2	20,9	22,2	21,1	24,8	19,6	20,0	18,2	22,0	20,0	23,0
Mlýnské a škrobářské výrobky	5,5	7,1	6,0	5,9	6,3	8,4	9,7	10,4	11,7	8,2	7,5	4,8
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	4,0	3,0	1,6	3,8	9,4	8,2	9,4	9,5	9,2	9,4	7,3	6,2
Ostatní zpracované potraviny	43,0	49,5	49,3	45,9	35,9	32,8	35,3	34,3	33,0	33,0	37,1	33,2
Nápoje ¹⁾	12,0	15,2	10,6	10,6	5,2	4,5	2,0	1,9	2,7	1,1	4,2	3,4
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: Green marketing pro roky 2005-2008, Statistická šetření ÚZEI pro roky 2009-2016

2.3 Označování a kontrola biopotravin

Z důvodu marketingu a zviditelnění produkce na veřejnosti, bylo v roce 1994 rozhodnuto o zavedení jednotné ochranné známky pro biopotraviny. V této době začali působit na českém trhu větší zpracovatelé a obchodníci a postupně se zvyšovalo povědomí spotřebitelů o tomto typu produkce. Velký význam na rozvoj měla mezinárodní metodická

pomoc celosvětového hnutí ekologických zemědělců IFOAM a finanční i vzdělávací podpora švýcarského sdružení SVWL. V letech 1990-1991 svazy ekologického zemědělství vypracovaly směrnice a zajišťovaly pro své členy kontrolu a certifikaci. Dohodou svazů a Ministerstva zemědělství ČR byl od roku 1993 zaveden Metodický pokyn pro ekologické zemědělství jako jednotná směrnice EZ v ČR. Dále byl ustanoven Certifikační výbor, Technická komise a zřízen jednotný kontrolní systém a označování produkce logem BIO. Od 1.4.1999 je výkonem kontroly ekologického zemědělství v ČR pověřena K.E.Z. o.p.s. (Kontrola ekologického zemědělství, obecně prospěšná společnost) se sídlem v Chrudimi. Kontrola je prováděna vyškolenými inspektory, kteří splňují požadavky na vzdělání a praxi. V roce 1995 byl český systém kontroly a certifikace akreditován IFOAM. Tato akreditace však byla v roce 1997 ze strany Ministerstva zemědělství zrušena, ale na podzim 2000 bylo opět zahájeno akreditační řízení KEZ, o.p.s. u IFOAM. KEZ, o.p.s. byla uznána jako kontrolní a certifikační orgán pro bioprodukty a biopotraviny rostlinného a živočišného původu, vypěstované a zpracované na území České republiky. [60]

Slovem „BIO“ smí být označena potravina, která byla vyrobena z více než 95 % hmotnosti nebo objemu bioprodukty. Je přísně zakázáno označovat slovy „BIO“ nebo „EKO“ potraviny, na kterou nebylo vydáno osvědčení. Biopotravina je dále označena logem kontrolního orgánu. Potraviny vyrobené na území České republiky mají národní označení, tzv. biozebru (Obrázek č. 1) a evropské logo, tzv. eurolist (Obrázek č. 2). Logo národní značky je možné použít pouze v souladu s ustanovením zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 16/2006 Sb., ze dne 6. ledna 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství. Co se týče evropského označení, grafickou podobu loga, podmínky pro jeho užívání, tvar číselného a kódu kontrolního subjektu stanovuje nařízení Komise (EU) č. 271/2010, kterým se mění nařízení (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o logo Evropské unie pro ekologickou produkci. Jeho užívání je od 1. července 2010 povinné. Vedle povinného užívání loga EU pro ekologickou produkci na balených biopotravinách platí od 1. července 2010 také povinnost označovat na obalu rovněž místo, kde byly vyprodukované zemědělské

suroviny, z nichž se produkt skládá. Pro biopotravinu dovezenou do EU ze třetích zemí je evropské logo dobrovolné. [34]

Obr. č. 1
Logo biopotravin vyrobených v České republice

Zdroj: eAgri

Obr. č. 2
Logo biopotravin vyrobených v EU

Zdroj: eAgri

2.3.2 Kontrolní systém

Celá ekologická produkce stojí na systému přísné kontroly a certifikace. Kontrolou prochází celý proces od zemědělského podniku přes výrobu, balení, distribuci a obchod. Stejná kontrola probíhá i u produktů dovážených ze třetích zemí. [40]

Na základě veřejnoprávní smlouvy s Ministerstvem zemědělství jsou kontrolou ekologické produkce pověřeny 4 soukromé kontrolní a certifikační organizace a státní dozorové orgány. Při kontrole vedené soukromou organizací, jdou náklady na kontrolu za kontrolovaným subjektem. [38]

Kontrolní organizace vykonávají u každého ekologického podniku, který je registrovaný, kontrolu minimálně jednou za rok. Další povinností je, že minimálně 10 % kontrol musí proběhnout namátkově bez ohlášení. U takových kontrol se alespoň u 5 % podniků odebírají vzorky půdy, rostlin, surovin a produktů, kdy se provádí analýza za zjištěním, zdali nebyly použity nepovolené látky. Pokud nejsou kontrolou odhaleny nedostatky, kontrolní organizace udělí příslušnému produktu certifikát. [40]

2.3.3 Certifikační organizace

Kontrolu biopotravin a bioproduktů provádějí soukromé kontrolní subjekty, které jsou pověřené Ministerstvem zemědělství České republiky. Mezi soukromé kontrolní subjekty patří KEZ o.p.s., ABCERT AG, Biokont CZ, s.r.o. a BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s.r.o. [40]

2.3.3.1 KEZ o.p.s

KEZ o.p.s. je první českou akreditovanou kontrolní a certifikační organizací. Zajišťuje odbornou a nezávislou kontrolu a certifikaci v ekologickém zemědělství. Organizace vznikla v roce 1999 a sídlí v Chrudimi. Od 11.10. 2001 je akreditována u Českého institutu pro akreditaci. Produkty, které byly certifikovány touto organizací, nesou kódové označení CZ-BIO – 001.

Do nabídky služeb postupně přibyla certifikace výrobků vhodných pro používání v ekologickém zemědělství, v roce 2008 certifikace přírodní kosmetiky a biokosmetiky, v roce 2009 certifikace zařízení veřejného stravování. Od roku 2010 přibyla také certifikace biokrmiv pro zvířata v zájmových chovech. [37]

Obr. č. 3 Logo KEZ, o.p.s

Zdroj: ČTPEZ

2.3.3.2 ABCERT AG

Organizace vznikla v roce 2002 v Německu jako jedna z prvních organizací, která se zaměřuje na kontrolu ekologického hospodaření a bioprodukce. ABCERT AG vznikl sloučením dvou kontrolních organizací Alicon a BioZert. V roce 2005 byla založena pobočka v Brně a organizace je pod Ministerstvem zemědělství od roku 2006. Mezinárodní kód organizace, uváděný na obalech bioproduktů, kontrolovaných touto organizací, je CZ-BIO – 002. [28]

Obr. č. 4 Logo ABCERT

Zdroj: ABCERT

2.3.3.3 Biokont CZ, s.r.o.

Biokont je česká kontrolní organizace založena v roce 2005 s kontrolní a certifikační činností na území celé České a Slovenské republiky. Činností je kontrola a inspekce ekologického zemědělství, včetně výrobců a obchodníků s bioprodukty. Organizace provádí řádné a vstupní kontroly a vydává mezinárodně platná osvědčení ekologickým zemědělcům a včelařům, výrobcům biopotravin, výrobcům a dodavatelům krmiv, osiv, distributorům a také dovozcům a zpracovatelům bioproduktů. Mezinárodní kód organizace pro Českou republiku je CZ-BIO – 003. [45]

Obr. č. 5 Logo Biokont

Zdroj: Biokont

2.3.3.4 BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s.r.o.

Organizace nabízí kontrolu a certifikaci produktů ekologického zemědělství a působí na území celé České republiky. Společnost byla založena již v roce 1828, za účelem pomoci zákazníkům s dodržováním norem a předpisů související s jakostí, ochranou zdraví a bezpečností. Tato organizace působí ve více než sto zemích, přičemž na území České republiky od roku 2013. Organizace také provádí kontrolu ve Francii, Švýcarsku, Německu, VB a Slovinsku, působí i v USA, Indii, Maroku aj. Mezinárodní kód organizace je CZ-BIO – 004. [35]

Obr. č. 6 Logo Bureau Veritas Czech republic

Zdroj: Bureau Veritas

2.3.4 Státní dozorové orgány

Do kontroly ekologické produkce se zapojují státní dozorové orgány.

2.3.4.1 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský zajišťuje kontrolu dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů, které se týkají krmiv, potravin, pravidel o zdraví zvířat a dobrých podmínkách zvířat. Orgán provádí u podniků ekologického zemědělství obvykle namátkové kontroly pravidel ekologické produkce a kontroluje přibližně 5 % prvovýrobců za rok na základě rizikové analýzy nebo na vyžádání Ministerstva zemědělství České republiky. [57]

2.3.4.2 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa je organizace zřízená na základě zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů. [55] Vykonává dozor nad zdravím zvířat (aby zvířata nebyla týraná), nad zdravotní nezávadností potravin a nad ochranou našeho území před nebezpečím nákaz. Organizace vykonává kontrolu ekologické produkce v rámci svých kompetencí daných veterinárním zákonem a souvisejícími předpisy na základě veřejnoprávní dohody s Ministerstvem zemědělství. [54]

2.3.4.3 Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní zemědělská a potravinářská inspekce je státní úřad, který dodržuje dozor nad dodržováním evropského a národního potravinového práva v České republice. Tvoří součást celoevropského systému. Inspekce kontroluje bezpečnosti, jakost a správné označování potravin, surovin a zemědělských výrobků. Vykonává kontrolu ekologické produkce dle veřejnoprávní dohody s Ministerstvem zemědělství v rámci kompetencí daných zákonem č. 110/1997 Sb. a souvisejícími předpisy. Tyto kontroly jsou zejména u

maloprodejců biopotravin. Státní zemědělská a potravinářská inspekce má sídlo v Brně. [39]

2.4 Marketingový výzkum

Marketingový výzkum spojuje spotřebitele, zákazníka a veřejnost a pomáhá reagovat na příležitosti a hrozby. Výzkumem se rozumí shromažďování, zaznamenávání a analýza dat se zřetelem na specifickou skupinu zákazníků ve specifické geografické oblasti. [21]

Cílem je poskytovat objektivní, kvalitní a aktuální informace. Výzkum rozšiřuje povědomí o trhu. Využívá se při distribuci, v oblasti reklamy, při vývoji produktu, stanovení ceny výzkumu spotřebitele nebo konkurence. [43] Každý marketingový výzkum má svůj účel a formu, která je dána zaměřením a rozsahem výzkumu. [21]

Podle zdrojů informací můžeme marketingový výzkum rozdělit na primární a sekundární. Primární výzkum se zaměřuje na získání, analýzu a vyhodnocení nových informací. Sekundární výzkum je zaměřený na získání, analýzu a vyhodnocení dat, které již existují a byly sesbírány někým jiným, za jiným účelem. [25]

Podle charakteru získaných informací se výzkum rozlišuje na kvantitativní a kvalitativní. Účelem kvantitativního výzkumu je zjištění četnosti určitého stavu, tedy získat číselné údaje. Ty se získávají analýzou sekundárních údajů a nejčastěji v terénu formou dotazování co největšího počtu respondentů. Kvalitativní výzkum neklade důraz na množstevní vyjádření, ale na jeho kvalitu. Vzhledem k náročnosti provádění tohoto výzkumu se pracuje pouze s malým počtem respondentů [9]

2.4.1 Proces výzkumu

Výzkum je proces, který se dělí na dvě etapy, a to přípravy a realizace marketingového výzkumu. Každá z těchto etap se skládá z několika kroků. Mezi tyto kroky patří definování marketingového problému a cílů výzkumu, sestavení plánu výzkumu, shromáždění informací, zpracování, analýza informací a prezentace výsledků. [36]

2.4.1.1 Příprava marketingového výzkumu

Cílem této fáze je analýza a pochopení problému, k jehož vyřešení má výzkum informace získat. Při definování problému je třeba se vyvarovat příliš úzké nebo naopak příliš široké definici. Je třeba si přesně vymežit a specifikovat požadované informace. Cíle výzkumu lze vyjádřit formou úkolů, pomocí programových otázek nebo formou hypotézy. Dále je třeba navrhnout koncepci a metodiku výzkumu a plán realizace výzkumu.

Data je možné sbírat pomocí pozorování, dotazování nebo experimentálního výzkumu. Dotazování může být osobní, telefonické, písemné či elektronické. [27]

Na základě zvolené techniky dotazování je třeba zvolit vhodný typ dotazníku. Na písemné dotazování jsou nároky největší, protože dotazník musí být formulován velice přesně, aby respondent vše pochopil a vyplnil bez pomoci tazatele. Otázky ve formuláři se klasifikují podle jejich účelu, vztahu k obsahu, a podle variant odpovědí. Otázky zaměřené na účel slouží k třídění a identifikaci respondentů a k přímému získání údajů. Podle vztahu k obsahu rozdělujeme otázky na přímé, nepřímé, a otázky dle variant odpovědí na otevřené a uzavřené otázky. [7]

Tato etapa výrazně ovlivňuje kvalitu a úspěšnost realizace výzkumu. Je tedy třeba této fázi věnovat dostatek pozornosti a času. [42]

2.4.1.2 Realizace marketingového výzkumu

Tato etapa vychází z přípravné fáze. Představuje praktickou realizaci výzkumu, což je sběr a analýza dat. Data se upravují kódováním a použitím tabulek a grafů. Dále se data analyzují a interpretují ve výsledky. Veškeré činnosti této fáze jsou tedy sběr dat v terénu, zpracování a analýza získaných dat a prezentace výsledků. [21]

2.4.2 Využití marketingového výzkumu

Marketingový výzkum se využívá pro výzkum trhu, výzkum konkurence, spotřebitelský výzkum, výrobní výzkum, výzkum reklamy, výzkum prodeje, prognostický výzkum a výzkum image. [4]

3. Praktická část

3.1 Metodika práce

Cílem práce je zhodnotit vnímání biopotravin a jejich značek spotřebiteli. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce je vypracována literární rešerše k problematice biopotravin a jejich značek. Praktická část, vypracována na základě dotazníkového šetření popisuje, jak spotřebitelé biopotravin vnímají a jak jsou obeznámeni s jejich označeními. Pro sběr primárních dat byla zvolena forma kvantitativního výzkumu. Výzkum proběhl metodou písemného dotazníkového šetření v elektronické podobě prostřednictvím Google formuláře. Výzkumný vzorek je složen na základě osobních kontaktů a zveřejněním dotazníku na webovém portálu Jihočeské univerzity. V praktické části je uvedena charakteristika vzorku a výsledky výzkumu.

3.2 Cíl výzkumu

V první fázi praktické části práce jsem stanovila okruhy otázek, na které měl výzkum odpovědět:

- I. Jsou biopotraviny nakupovány více ženami než muži?
- II. Jsou biopotraviny nakupovány častěji spotřebiteli ve věku od 15 do 30 let?
- III. Setkávají se spotřebitelé se značkami biopotravin, respektive vnímají označení při jejich nákupu?
- IV. Vnímají spotřebitelé biopotraviny jako kvalitnější než konvenční potraviny?

Na výše uvedené otázky byly odpovědi získány vyhodnocením dotazníkového šetření. Otázky byly sestaveny tak, aby jejich výsledky mohly být porovnány s předchozím výzkumem, který byl předmětem mé bakalářské práce a který byl zaměřen na problematiku vnímání biopotravin. Výzkum navíc vypovídá o nových skutečnostech spotřebitelského vnímání označení biopotravin.

3.3 Tvorba dotazníku, sběr dat a jejich

Druhá fáze byla zaměřena na tvorbu samotného dotazníku. Celkem bylo sestaveno 14 otázek, z nichž byly 4 otázky identifikační, 10 otázek meritorních a všechny otázky v dotazníku byly povinné. Dotazník byl určen všem respondentům bez ohledu na to, zda biopotraviny nakupují nebo ne. Výzkum probíhal 37 dní ve dnech od 9. února do 17. března. Cílem bylo oslovit různé věkové kategorie respondentů od 15 do 61 a více let věku, a to ze všech regionů České republiky. Dotazník byl sdílen mezi široký okruh známých a studentů pomocí emailu a sociálních sítí. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 631 respondentů.

3.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Data byla vyhodnocena pomocí tabulek a grafů v MS Excel.

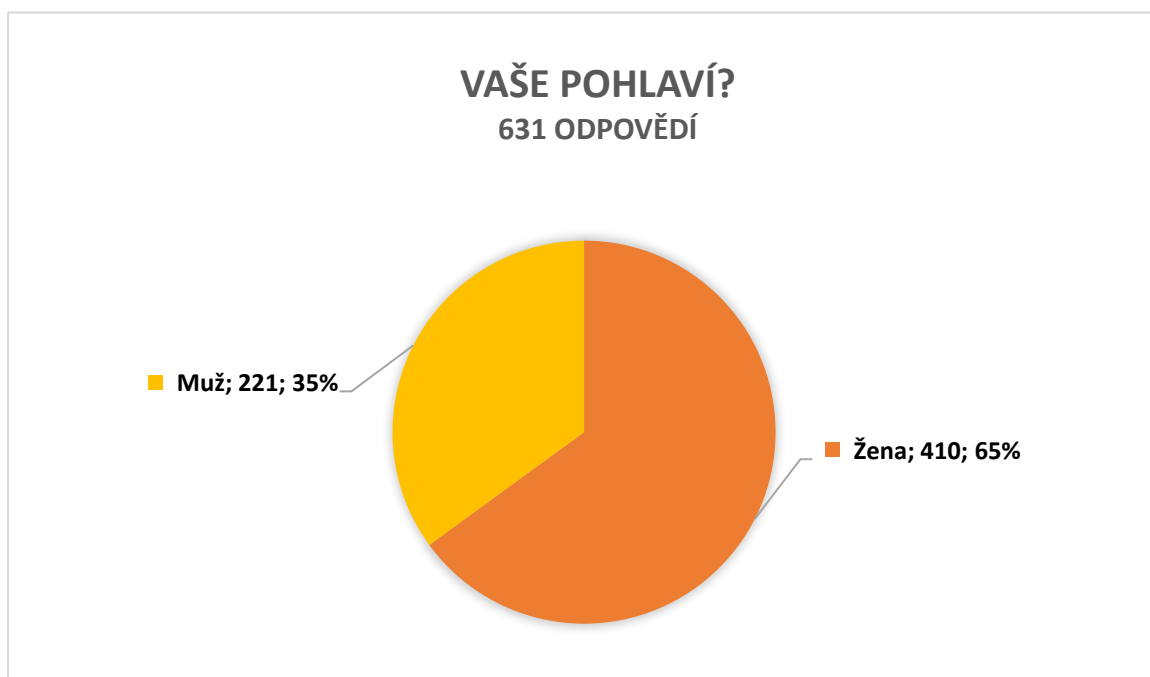
4. Vlastní práce

Jednotlivé otázky dotazníku byly zpracovány a vyhodnoceny pomocí tabulek a grafů s podrobným popisem.

1. Vaše pohlaví?

Výzkumu se účastnilo 65 % žen (celkem 410) a 35 % mužů (celkem 221).

Graf č. 3 Vaše pohlaví?

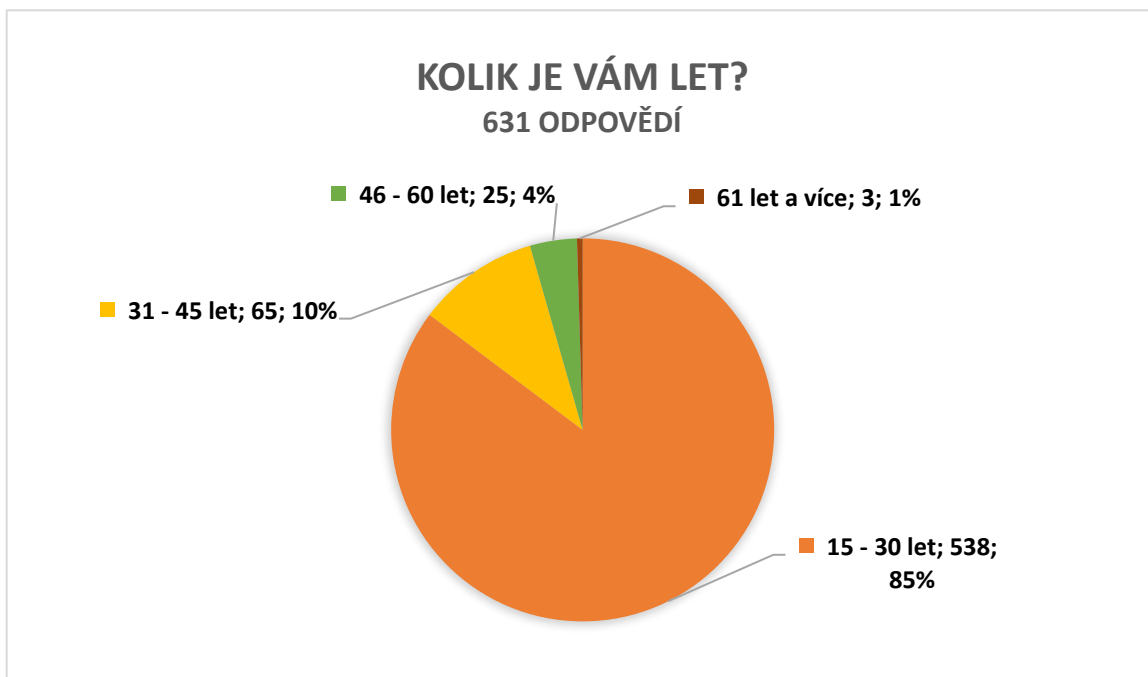

Zdroj: vlastní zpracování

2. Kolik je Vám let?

Věkové složení vzorku respondentů bylo značně nevyrovnané. S převahou 85 % (celkem 538) se výzkumu účastnili lidé ve věku 15 – 30 let. V kategorii 31 – 45 let bylo 10 % (celkem 65) respondentů; v kategorii 46 – 60 let byla 4 % (celkem 25) a ve věku 61 let a více se účastnilo výzkumu pouze 1 % (celkem 3) lidí.

Graf č. 4 Kolik je Vám let?

Zdroj: vlastní zpracování

3. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Dosažené vzdělání účastníků výzkumu bylo z 52 % (celkem 327) střední, ze 47 % (celkem 295) vysokoškolské a lidí se základním vzděláním se účastnilo 1 % (celkem 9).

Graf č. 5 Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

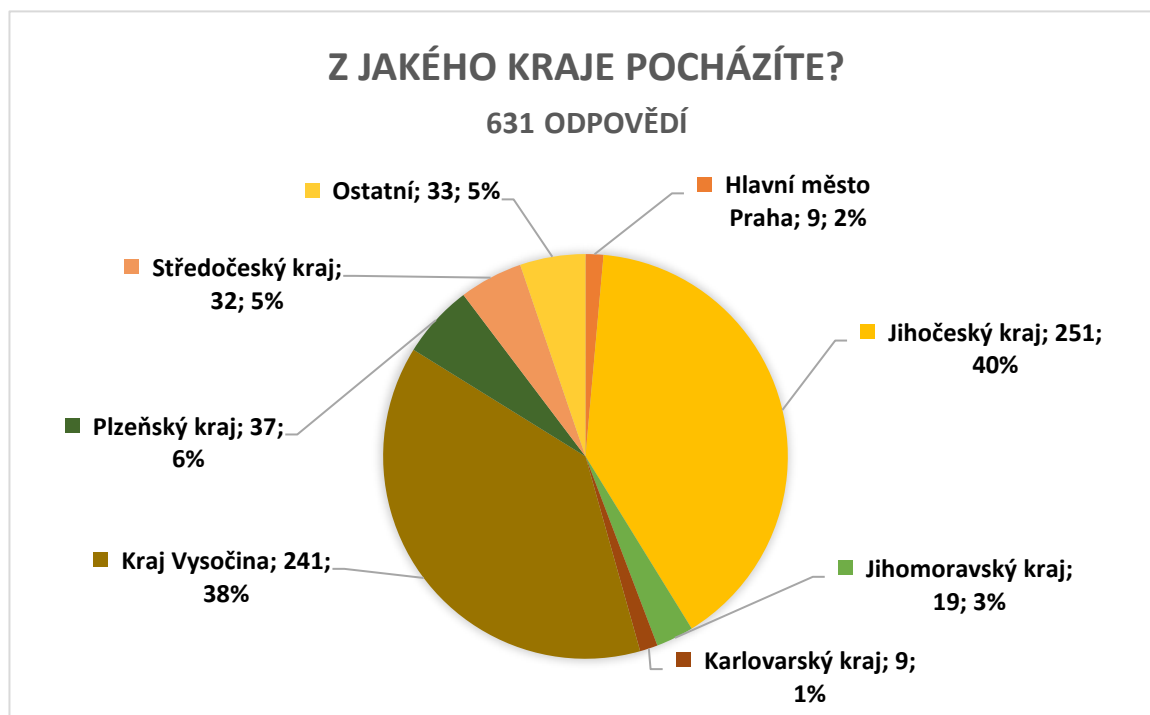

Zdroj: vlastní zpracování

4. Z jakého kraje pocházíte?

Do výzkumu se podařilo získat data od respondentů ze všech krajů České republiky. Největší zastoupení respondentů bylo z Jihočeského kraje – 40 % (celkem 251) a kraje Vysočina – 38 % (celkem 241). Zastoupení dalších krajů bylo znatelně menší – Plzeňský kraj 6 % (celkem 37), Středočeský kraj 5 % (32), Jihomoravský kraj 3 % (celkem 19), Hlavní město Praha 2 % (celkem 9), Karlovarský kraj 1 % (celkem 9). Další kraje (Královehradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Ústecký a Zlínský) jsem sloučila do kategorie Ostatní, kde bylo celkové zastoupení respondentů 5 % (celkem 33).

Graf č. 6 Z jakého kraje pocházíte?

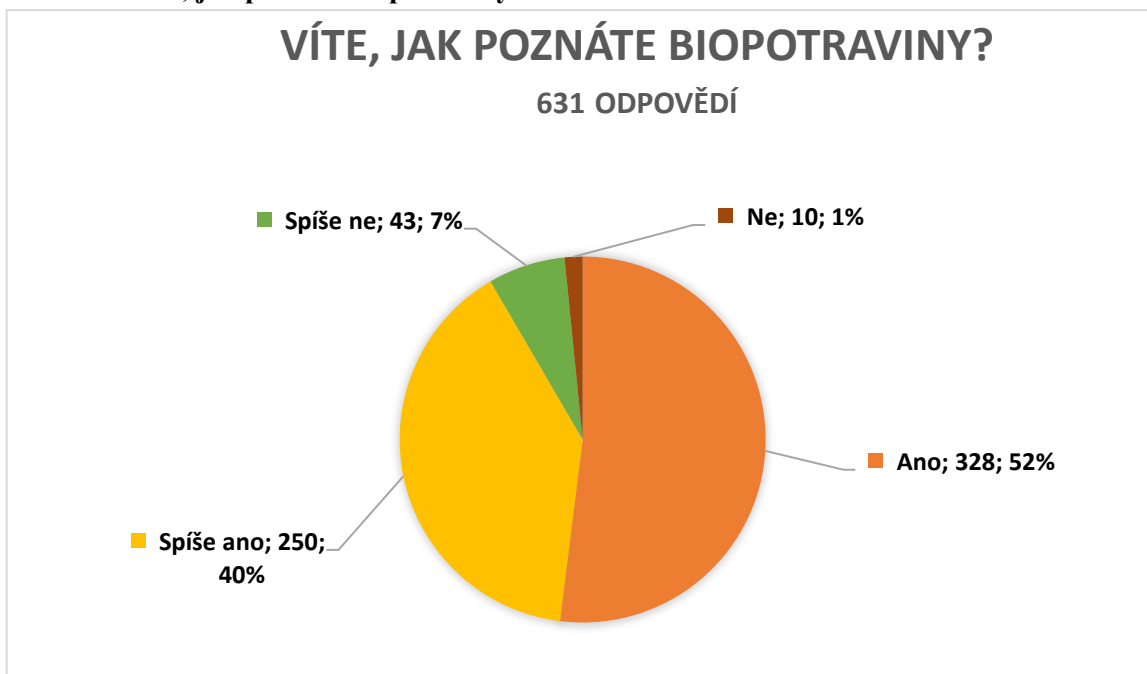

Zdroj: vlastní zpracování

5. Víte, jak poznáte biopotraviny?

Z výzkumu vyplývá, že 52 % (celkem 328) respondentů si je jistých, že rozezná biopotraviny od konvenčních potravin. Dalších 40 % (celkem 250) respondentů uvedlo možnost spíše ano, dále 7 % (celkem 43) spíše ne a 1 % (celkem 10) uvedlo, že biopotravinu nerozezná. Tato část dotazníku ukazuje dobré obeznámení obyvatelstva s biopotravinami, které je na úrovni 92 %, což je důležité pro objektivitu toho výzkumu.

Graf č. 7 Víte, jak poznáte biopotraviny?

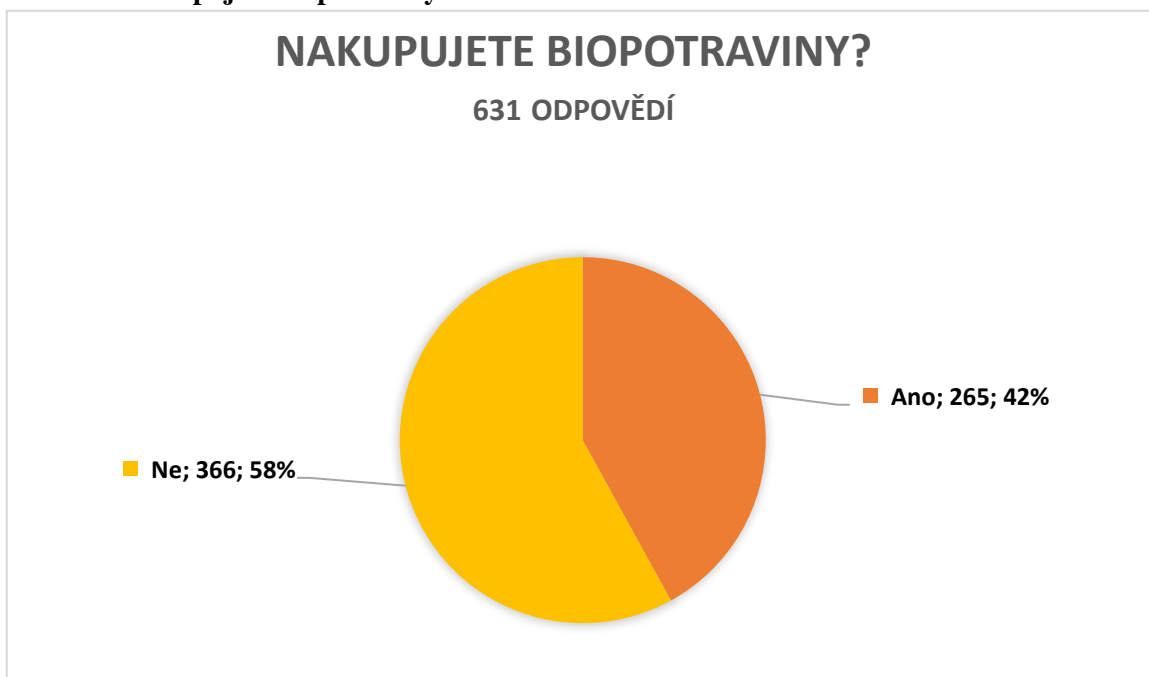

Zdroj: vlastní zpracování

6. Nakupujete biopotraviny?

Tato otázka byla posledním bodem dotazníku, kdy odpovídali všichni respondenti a byl to rozhodující bod pro další vývoj výzkumu. Výsledkem je, že z 631 respondentů nakupuje biopotraviny pouze necelá polovina – 42 % (celkem 265).

Graf č. 8 Nakupujete biopotraviny?

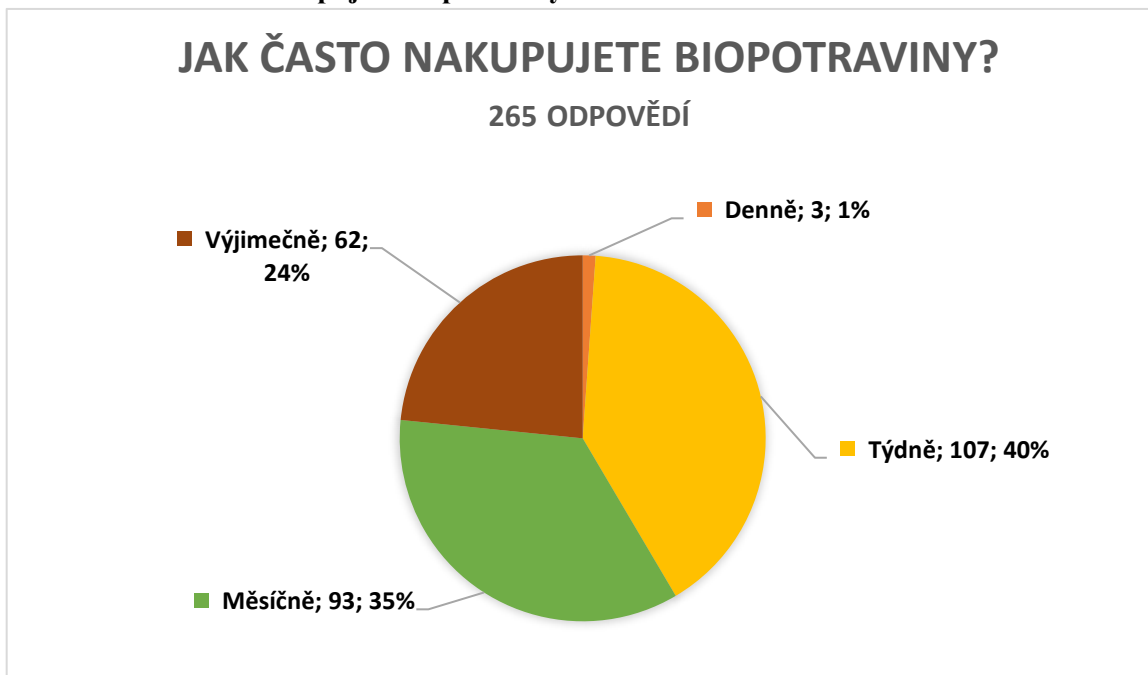

Zdroj: vlastní zpracování

7. Jak často nakupujete biopotraviny?

Od této části dotazníku se účastnilo 265 respondentů, kteří nakupují biopotraviny. Největší část respondentů – 40 % (celkem 107) uvedla, že biopotraviny nakupuje každý týden, což je velmi pozitivní výsledek. Další kategorie respondentů – 35 % (celkem 93) uvedla, že biopotraviny nakupuje jednou za měsíc; 24 % (celkem 62) nakupuje biopotraviny výjimečně a zbylé 1 % (celkem 3) nakupuje biopotraviny denně.

Graf č. 9 Jak často nakupujete biopotraviny?

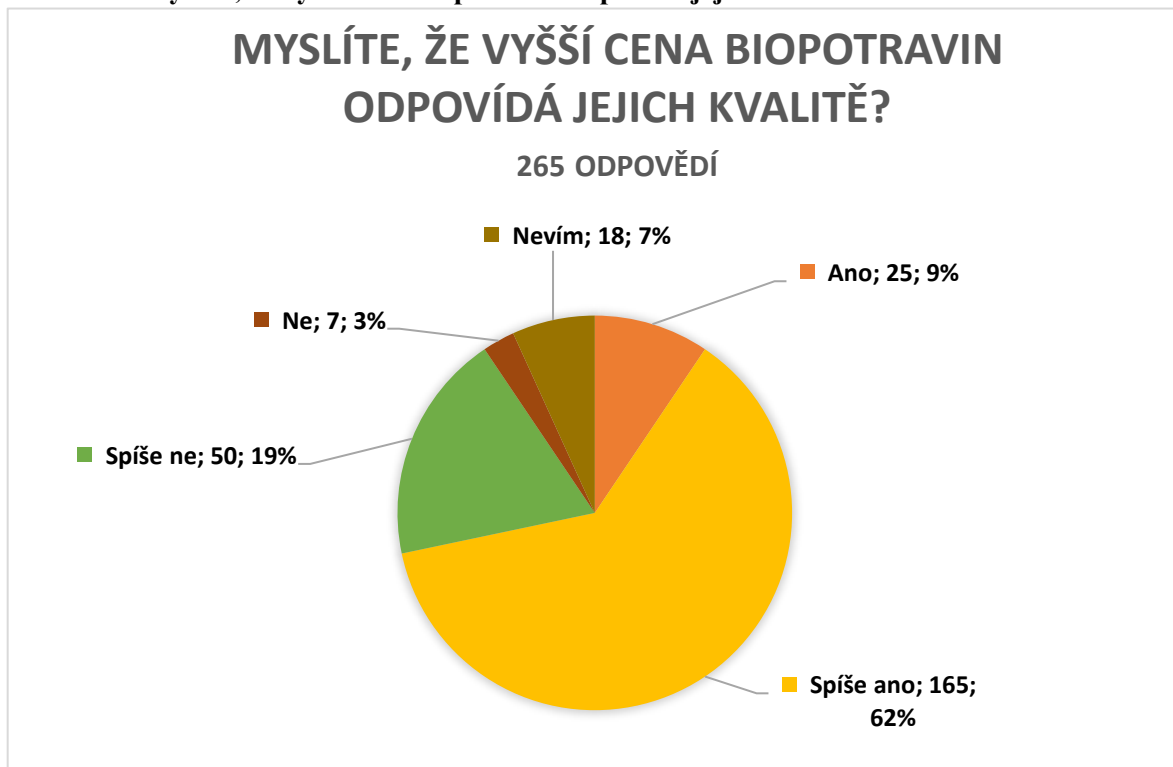

Zdroj: vlastní zpracování

8. Myslíte, že vyšší cena biopotravin odpovídá jejich kvalitě?

Co se týče ceny a kvality biopotravin, celkově 71 % respondentů uvedlo názor, že vyšší cena biopotravin odpovídá jejich kvalitě a 22 % respondentů je opačného názoru. Konkrétně 9 % (celkem 25) odpovídajících vybralo možnost *Ano*; 62 % (celkem 165) *Spíše ano*; 19 % (celkem 50) *Spíše ne*; 3 % (celkem 3) *Ne* a 7 % (celkem 18) *Nevím*.

Graf č. 10 Myslíte, že vyšší cena biopotravin odpovídá jejich kvalitě?

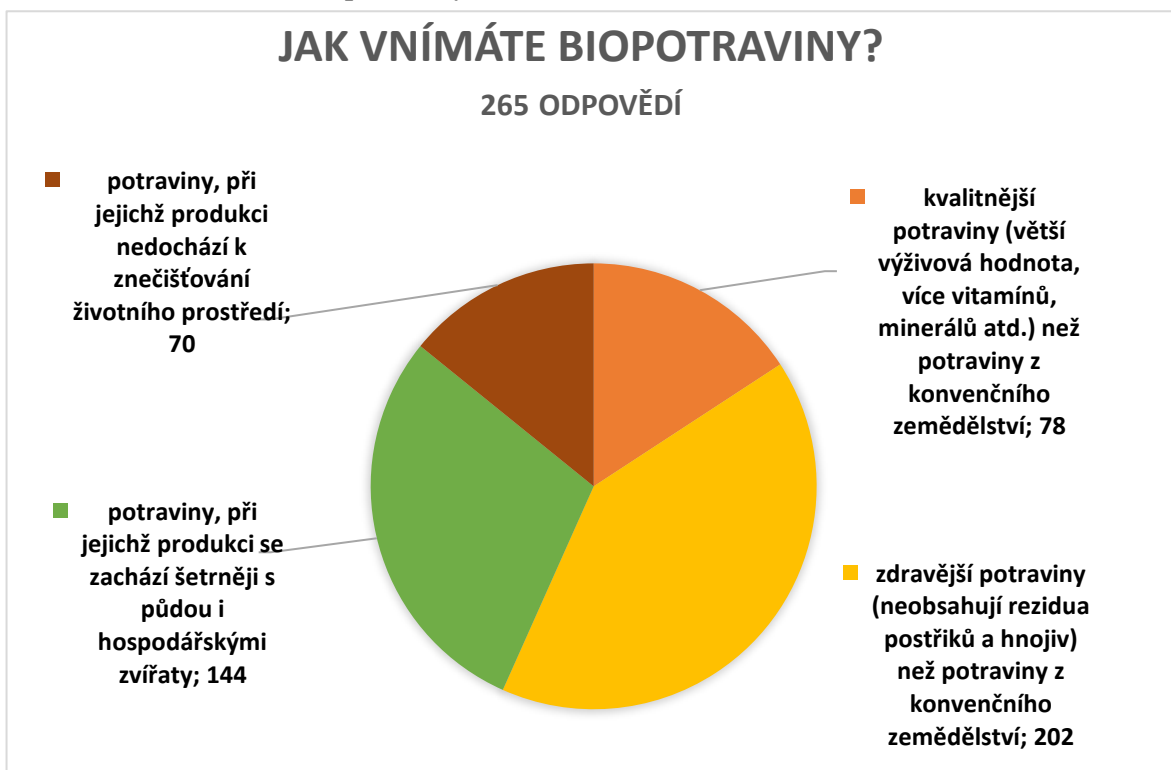
Zdroj: vlastní zpracování

9. Jak vnímáte biopotraviny?

U této otázky měli respondenti možnost zvolit více odpovědí, a tak počet odpovědí neodpovídá celkovému počtu respondentů. Dle 202 odpovědí vnímají respondenti biopotraviny jako *zdravější potraviny (neobsahují rezidua postřiků a hnojiv) než potraviny z konvenčního zemědělství*. Další možnost, že biopotraviny jsou – *potraviny, při jejichž produkci se zachází šetrněji s půdou a hospodářskými zvířaty* – zvolilo 144 respondentů. Celkem 78 odpovědí získala možnost, že biopotraviny jsou – *kvalitnější potraviny (větší výživová hodnota, více vitamínů, minerálů atd.) než potraviny z konvenčního zemědělství*. Poslední možností, kterou zvolilo 70 respondentů byla, že biopotraviny jsou – *potraviny, při jejichž produkci nedochází k znečišťování životního prostředí*.

Graf č. 11 Jak vnímáte biopotraviny?

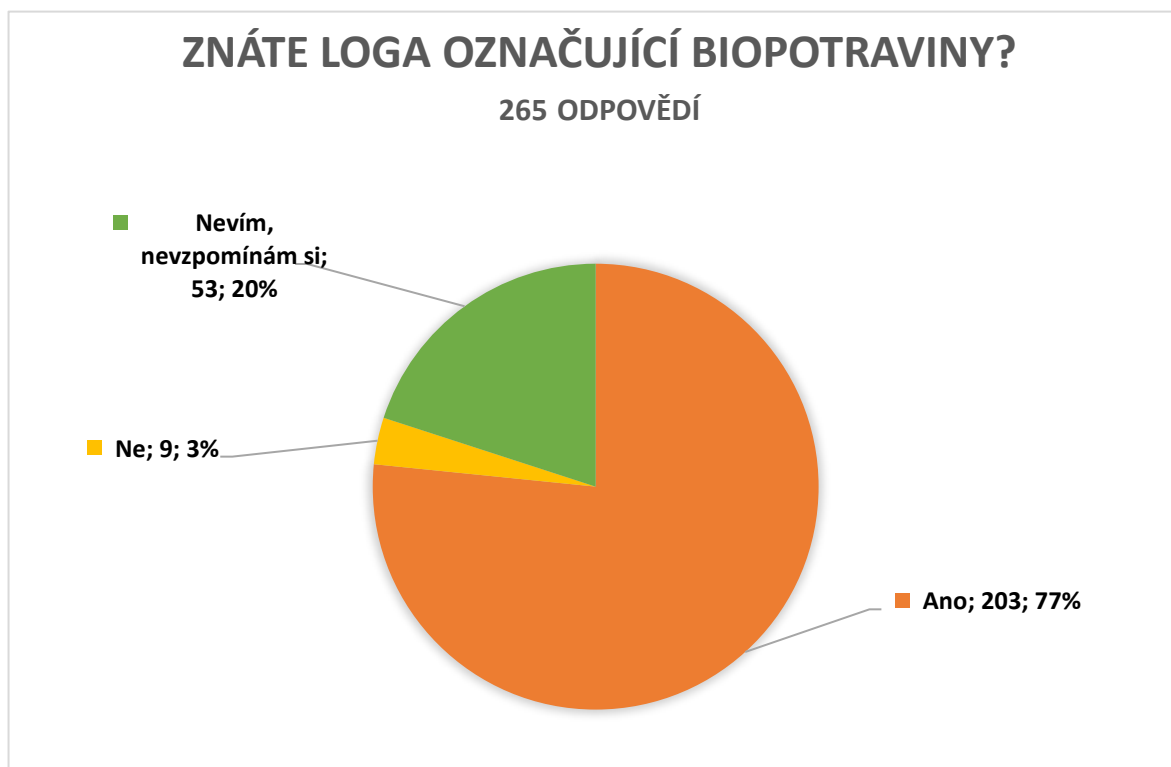

Zdroj: vlastní zpracování

10. Znáte loga označující biopotraviny?

V této části dotazníku uvedlo 77 % (celkem 203) dotazovaných, že zná loga označující biopotraviny. Dalších 20 % (celkem 53) respondentů si označení biopotravin nevybavuje a 3 % (celkem 9) loga vůbec nezná.

Graf č. 12 Znáte loga označující biopotraviny?

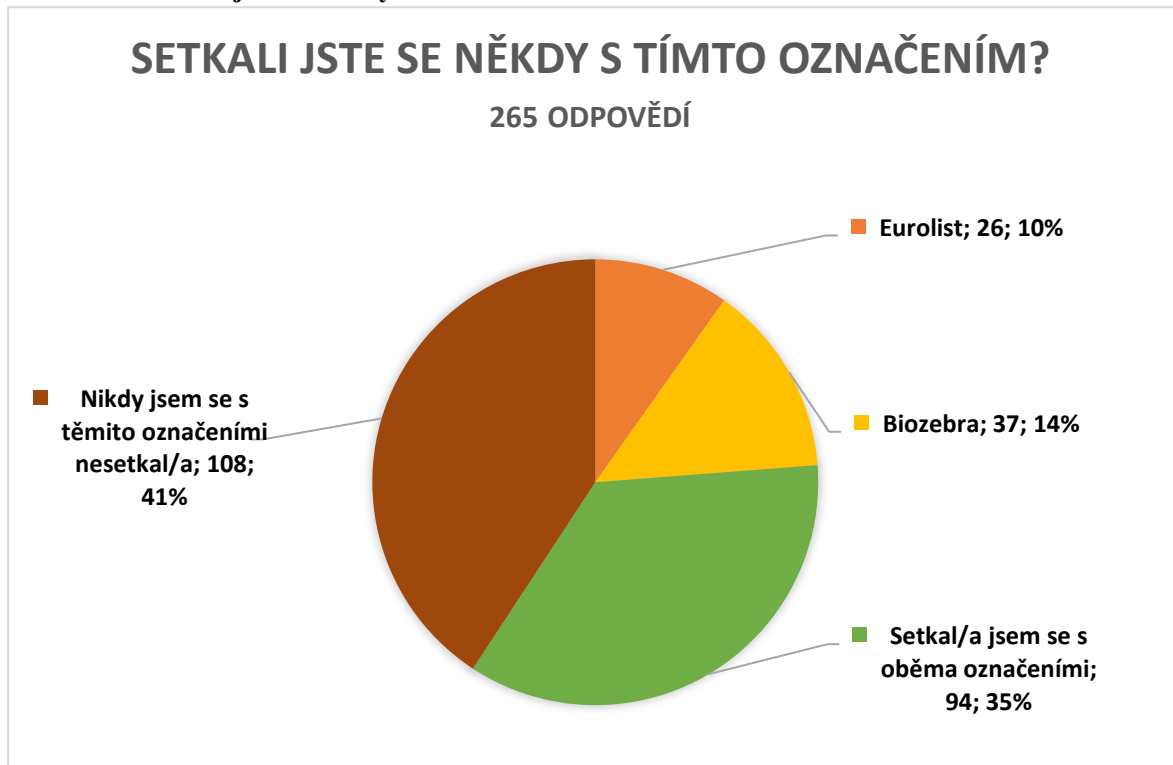

Zdroj: vlastní zpracování

11. Setkali jste se někdy s tímto označením?

Pozitivním výsledkem je, že dohromady 59 % (celkem 157) respondentů se setkalo s oběma označeními nebo minimálně s jedním z nich (*eurolist* nebo *biozebra*) – 35 % (celkem 94) se setkalo s oběma označeními; 14 % (celkem 37) se setkalo s označením *biozebra* a 10 % (celkem 26) respondentů se setkalo s označením *eurolist*. Na druhou stranu, velká část respondentů nakupujících biopotraviny – 41 % (celkem 108) se neseťkala ani s jedním z těchto označení.

Graf č. 13 Setkali jste se někdy s tímto označením?

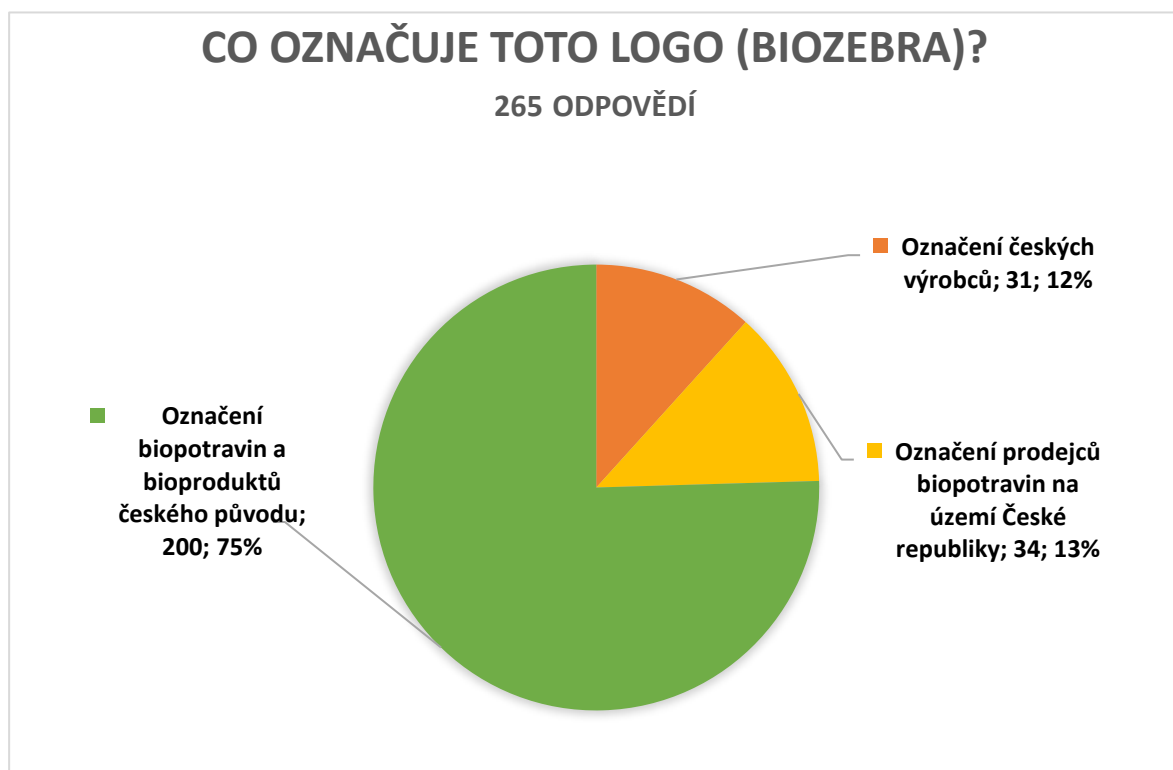

Zdroj: vlastní zpracování

12. Co označuje toto logo (biozebra)?

Při této otázce bylo respondentům předloženo logo označení *biozebra*; 75 % (celkem 200) respondentů správně odpovědělo, že se jedná o *Označení biopotravin a bioproduktů českého původu*.

Graf č. 14 Co označuje toto logo (biozebra)?

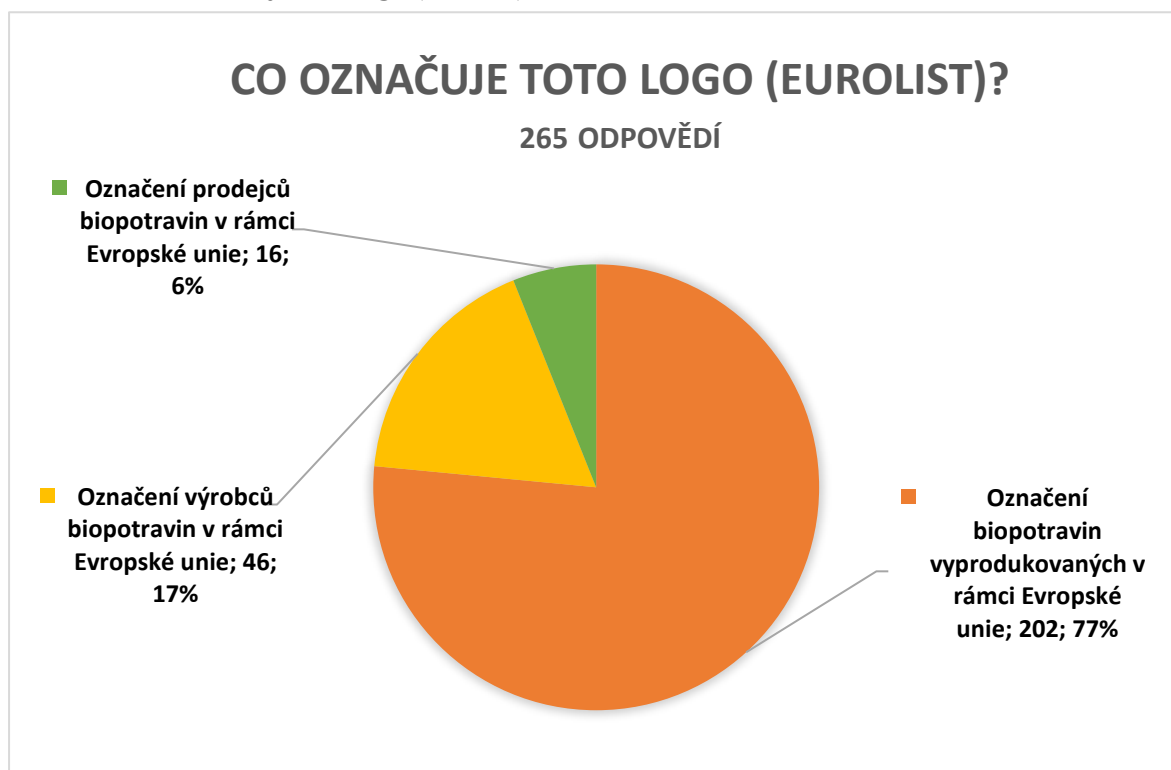

Zdroj: vlastní zpracování

13. Co označuje toto logo (eurolist)?

Respondenti měli k nahlédnutí logo označení *eurolist*; 77 % (celkem 202) odpovídajících uvedlo, správně, že se jedná o *Označení biopotravin vyprodukovaných v rámci Evropské unie*.

Graf č. 15 Co označuje toto logo (eurolist)?

Zdroj: vlastní zpracování

14. Vnímáte logo označující biopotravinu jako záruku kvality?

Ze všech 265 respondentů 57 % (celkem 151) uvedlo, že logo označující biopotravinu vnímá jako záruku kvality, kdežto 43 % (celkem 114) respondentů je přesvědčeno o opaku.

Graf č. 16 Vnímáte logo označující biopotravinu jako záruku kvality?

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr

Diplomová práce se zabývala spotřebitelským vnímáním biopotravin a jejich značek. Cílem bylo zjistit, jaké je spotřebitelské chování s ohledem na věk a pohlaví. Dalším důležitým výstupem této práce je zjištění, zdali spotřebitelé shledávají biopotraviny jako kvalitnější než konvenční potraviny, a jestli spotřebitelé vnímají označení biopotravin při jejich nákupu. Předmětem práce je výzkum a data byla získána pomocí dotazníkového šetření. Dotazník byl složen ze 14 otázek a celkově se výzkumu účastnilo 631 respondentů.

Výsledkem diplomové práce je analýza respondentů. Vzorek není reprezentativní a uváděné závěry platí pouze pro tento zkoumaný vzorek.

Z výzkumu vyplývá, že biopotraviny nakupuje 42 % respondentů. Při pohledu na výsledky vlastního výzkumu z roku 2017, kdy bylo nakupujících 40 %, je zde patrný malý nárůst. V porovnání s výzkumem Zlomkové z roku 2010, kde je uvedeno pouze 33 % nakupujících, je nárůst výraznější. Velký vliv má samozřejmě zkoumaný vzorek, ale i přesto je evidentní, že zájem o biopotraviny stoupá. Biopotraviny nejčastěji nakupují ženy. Důvodem je zřejmě to, že ženy oproti mužům více hodnotí potraviny, více se zaměřují na chuť a kvalitu, jak ve své práci uvedl také Moudrý a kol., 2007. Dle výsledků jsou biopotraviny nakupovány nejvíce lidmi ve věku od 15 do 30 let, což nejspíše souvisí se současnou propagací zdravého životního stylu, s nímž jsou biopotraviny spojovány. S tím souvisí také dobrá obeznámenost spotřebitelů, kterou výzkum potvrdil. Co se týče pravidelnost nákupu biopotravin, ukázalo se, že nejvíce spotřebitelů nakupuje biopotraviny každý týden (40 %), popř. každý měsíc (35 %). Důležitým faktorem při nákupu je stále cena, která je u biopotravin vyšší, někdy až několikanásobně. Jak uvedla Zlomková ve svém výzkumu z roku 2010, důvodem, proč lidé nenakupují biopotraviny je nejčastěji právě cena a dostatečné uspokojení konvenčními potravinami. Nicméně celkem 71 % dotazovaných je nakloněno názoru, že vyšší cena biopotravin odpovídá jejich kvalitě. Spotřebitelé vnímají biopotraviny jako zdravější potraviny (neobsahují rezidua postřiků a hnojiv) než produkty konvenčního zemědělství nebo jako potraviny, při jejichž produkci se zachází šetrněji s půdou i hospodářskými zvířaty. Životní prostředí, půda a šetrné zacházení se zvířaty jsou faktory, které lidé v dnešní době vnímají jako velmi důležité a od toho se také odráží zájem o biopotraviny. Důležitým bodem práce bylo

zaměření se na označování biopotravin. Velký počet respondentů (77 %) uvedl, že zná loga označující biopotraviny, avšak 41 % spotřebitelů odpovědělo, že se s označením *eurolist* nebo *biozebra* nikdy nesetkal. Důvodem může být to, že si spotřebitelé nedostatečně všimají obalů biopotravin. Na druhou stranu, 75 % respondentů vědělo, co označuje logo *biozebra* a 76 % dotazovaných správně reagovalo na význam loga *eurolist*, což jsou velice pozitivní výsledky. Celkově 57 % spotřebitelů vnímá loga označující biopotraviny jako záruku kvality.

Výzkum tedy ukázal, že zájem o biopotraviny není mezi respondenty příliš velký, ale má stále rostoucí tendenci. Pro mnoho lidí je důvodem zvyšujícího se zájmu pozitivní dopad na lidské zdraví. Provádějí se výzkumy, které jsou velmi obtížné a zatím lze stěží potvrdit, že biopotraviny mají jednoznačně pozitivní účinky na lidský organismus. Jak již bylo zmíněno, hlavními důvody jsou ohled na životní prostředí, šetrné zacházení s půdou a životní pohoda zvířat. Důležitým výsledkem je poměrně velké vědomí spotřebitelů o označení biopotravin. Spotřebitelé registrují loga označující biopotraviny, ale dle mého názoru je zde stále nízká důvěra, že tato označení zaručují kvalitu biopotravin. Myslím, že spotřebitelé by měli být více obeznámeni s tím, jak přísný kontrolní systém v ekologickém zemědělství funguje a tím si získat jejich přízeň a důvěru.

Seznam zdrojů

- [1] BERANOVÁ, Jana. *Biopotraviny jako produkt ekologického zemědělství*. Praha, 2014. Bakalářská práce.
- [2] BERKA, M., 2012, Trh s biopotravinami stále roste. *Potravinářská revue*. 2012(2), 27-29.
- [3] CRKALOVÁ, Zdeňka. *Spotřebitelské chování na trhu biopotravin*. 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- [4] ČERMÁK, B. a F. JANČÍK, 2005, ed. *Kvalita bioprodukce: (faktory, které ji ovlivňují): sborník ze semináře dne 29. listopadu 2005*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, ISBN 80-704-0824-3.
- [5] ČERVENKA, Jaroslav a Kateřina KOVÁŘOVÁ. *Biopotraviny*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. ISBN 80-213-1404-4.
- [6] DOLEŽALOVÁ, H., 2007, *Zbožiznalství*. Č. Budějovice: EF JU, ISBN 978-80-7040-953-4.
- [7] HESKOVÁ, M., 2003, *Marketing*. Č. Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, ISBN 80-7040-620-8.

- [8] KOMPRDA, Tomáš. *Výživou ke zdraví*. Velké Bílovice: TeMi CZ, 2009. ISBN 978-80-87156-41-4.
- [9] KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada, 2005. ISBN 802470966X.
- [10] MÁŠOVÁ, Zuzana. *Právní úprava ekologického zemědělství*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.
- [11] MATYÁŠ, Zdeněk a Jiří VÍTOVEC. *Hygiena výroby a distribuce potravin*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1999. ISBN 80-7040-369-1.
- [12] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ., 2006, *Zemědělství*. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, ISBN 978-80-7084-617-9.
- [13] MOUDRÝ, J. a J. PRUGAR., 2002. *Biopotraviny: hodnocení kvality, zpracování a marketing*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, Příručka ekologického zemědělce. ISBN 80-727-1111-3.
- [14] MOUDRÝ, J. a J. PRUGAR., 2001, *Kvalita, zpracování a odbyt bioproduktů*. Č. Budějovice: ZF JU, ISBN 80-7040-526-0.
- [15] MOUDRÝ, J., J. KALINOVÁ a P. KONVALINA., 2007, *Marketing bioprodukce: odborná monografie*. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2007. ISBN 978-80-7394-034-8.

- [16] MOUDRÝ, J., P. KONVALINA a J. KALINOVÁ., 2007, *Ekologické zemědělství*. České Budějovice, ISBN 978-80-7394-046-1.
- [17] MOUDRÝ, J., 1997, *Bioprodukty*. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR, ISBN 80-7105-138-1. 36 s.
- [18] MOUDRÝ, J., 1994, *České biopotraviny*. Praha: Nadace pro organické zemědělství FOA, 197 s.
- [19] NEUERBURG, W., S. PADEL., 1994, *Ekologické zemědělství v praxi*. Praha: Nadace pro organické zemědělství FAO, 461 s.
- [20] PETR, J. a J. DLOUHÝ., 1992, *Ekologické zemědělství*. Praha: Brázda, ISBN 80-209-0233-3.
- [21] SIMOVÁ, Jozefína. *Marketingový výzkum*. Liberec: Hospodářská fakulta, 2005. ISBN 80-7372-014-0.
- [22] ŠARAPATKA B. a J. URBAN., 2006, *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk: PRO-BIO, ISBN 978-80-903583-0-0. 485 s.
- [23] ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN., 2005, *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, ISBN 80-903583-0-6.

- [24] ŠARAPATKA, B., URBAN, J., MÁTLOVÁ, Věra. a kol. *Ekologické zemědělství v praxi. Šumperk: Pro-Bio*, 2006, 497 s. ISBN 978-80-903583-0-0
- [25] TAHAL, Radek. *Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy*. Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0206-8.
- [26] URBAN, Jiří a Bořivoj ŠARAPATKA., 2003, *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, ISBN 80-7212-274-6.
- [27] ZBOŘIL, Kamil., 1994, *Marketingový výzkum*. Praha: VŠE, ISBN 80-7079-389-9.
- [28] Abcert: Certifikace ekologického zemědělství. *Abcert* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.abcert.cz/index.php>
- [29] Biopotraviny. *Bezpečnost potravin* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: [https://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/biopotraviny-\(bio\).aspx](https://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/biopotraviny-(bio).aspx)
- [30] Biopotraviny a naše zdraví. *Bio-life* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.bio-life.cz/clanky/bio/biopotraviny-a-nase-zdravi.html>
- [31] Biopotraviny. *EAGRI* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/biopotraviny/>

- [32] Co je to BIO. *Biospotřebitel* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z:
<http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/co-je-to-bio>
- [33] Ekologické zemědělství. *Agronavigator* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z:
<http://www.agronavigator.cz/ekozem/default.asp?ids=0&ch=173&typ=1&val=570>
72
- [34] Ekologické zemědělství. *EAGRI* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>
- [35] Inspekce potravin a zemědělských komodit. *Bureau veritas* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.bureauveritas.cz/home/our-services/inspection-audits>
- [36] *IS MENDELU* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z:
https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=45353
- [37] Kez: Kdo jsme. *KEZ* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://www.kez.cz/nabidka-sluzeb>
- [38] Kontrola biopotravin. *Agricrplus* [online]. 2017 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z:
<http://www.agricrplus.cz/kontrola-biopotravin>

- [39] Kontrolní činnosti SZPI. *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/kontrolni-cinnost-szpi.aspx?q=Y2h udW0 9M Q%3 d%3 d>
- [40] Kontrolní systém: Zemědělství. *Eagri* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: (<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/kontrolni-system/>)
- [41] MAGDOFF, Fred. *Ecological agriculture: Principles, practices, and constraints*. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1742170507001846>.
- [42] Marketingový výzkum-jeho techniky a fáze. *Marketing-mix* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z:<http://www.marketing-mix.cz/reklama-offline/152-marketingovy-vyzkum-jeho-techniky-a-faze-a.html>
- [43] Marketingový výzkum v kostce. *Marketingové noviny* [online]. 2004 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.marketingovenoviny.cz/marketing_2363/
- [44] O nás: Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny. *Bioinstitut* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://bioinstitut.cz/cz/o-nas>
- [45] O společnosti. *Biokont* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: https://www.biokont.cz/wordpress/wp-content/uploads/2019/02/O_spolecnosti_Biokont.pdf

- [46] Obecné zásady ekologického chovu zvířat. *Chov zvířat* [online]. 2013 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/clanek/676-obecne-zasady-ekologickeho-chovu-zvirat/>
- [47] Počet biopotravin v supermarketech roste, ale pomalu. *Bio-info* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.bio-info.cz/zpravy/pocet-biopotravin-v-supermarketech-roste-ale-pomalu>
- [48] Praxe-chov zvířat. *Biospotřebitel* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/alternativni-zemedelske-systemy/ekozemedelstvi/praxe-v-ekologickem-zemedelstvi-chov-zvirat>
- [49] Praxe-pěstování rostlin. *Biospotřebitel* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/alternativni-zemedelske-systemy/ekozemedelstvi/praxe-v-ekologickem-zemedelstvi-pestovani-rostlin>
- [50] PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců se sloučil. *Agris* [online]. 2015 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/clanek/188639/pro-bio-svaz-ekologickych-zemedelcu-se-sloucil>
- [51] *Ročenka 2015* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-04-05]. ISBN 978-80-7434-333-9. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/513472/Roc_enka_EZ_2015_www_komplet.pdf

- [52] *Ročenka 2016* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-04-03]. ISBN 978-80-7434-401-5.
Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/588982/rocenka_Ekologickeho_zemedelstvi_2016.pdf
- [53] *Ročenka 2017* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-04-03]. ISBN 978-80-7434-470-1
Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/616968/Rocenka_Ekologickeho_zemedelstvi_2017_k_zverejneni.pdf
- [54] Státní dozor. *Eagri* [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/statni-dozor/>
- [55] Státní veterinární správa. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2019-04-03].
Dostupné z: <https://www.svscr.cz/>
- [56] Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO. *Náš chov* [online]. [cit. 2019-04-03].
Dostupné z: <https://www.naschov.cz/svaz-ekologickych-zemedelcu-pro-bio/>
- [57] Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. *Eagri* [online]. [cit. 2019-04-03].
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal>
- [58] Vliv biopotravin na lepší zdraví člověka se komplexně neprokázal. *Zemědělec* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://zemedelec.cz/vliv-biopotravin-na-lepsi-zdravi-cloveka-se-komplexne-neprokazal/>

- [59] Vývoj ekologického zemědělství v České republice od roku 1990. *Příroda* [online]. 2005 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=438>
- [60] Vývoj ekologického zemědělství v ČR od roku 1990. *Enviweb* [online]. 2002 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/39281>
- [61] Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin. *Asociace soukromého zemědělství* [online]. 2007 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/ekologicke-zemedelstvi/zpracovani-bioproduktu-a-vyroba-biopotravin.html>

Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník

1. Vaše pohlaví?
  - Žena
  - Muž

2. Kolik je vám let?
  - 15–30 let
  - 31–45 let
  - 46–60 let
  - 61 a více let

3. Vaše ukončené vzdělání?
  - Základní
  - Střední
  - Vysokoškolské

4. Z jakého kraje pocházíte?
  - Hlavní město Praha
  - Jihočeský kraj
  - Jihomoravský kraj
  - Karlovarský kraj
  - Kraj Vysočina
  - Královéhradecký kraj
  - Liberecký kraj
  - Moravskoslezský kraj
  - Olomoucký kraj
  - Pardubický kraj
  - Plzeňský kraj
  - Středočeský kraj
  - Ústecký kraj
  - Zlínský kraj

5. Víte, jak poznáte biopotraviny?
  - Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne

6. Nakupujete biopotraviny?

- Ano
- Ne

Pokud ne, děkuji za Váš čas.

7. Jak často nakupujete biopotraviny?

- Denně
- Týdně
- Měsíčně
- Výjimečně

8. Myslíte, že vyšší cena biopotravin odpovídá jejich kvalitě?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

9. Jak vnímáte biopotraviny?

- kvalitnější potraviny (větší výživová hodnota, více vitamínů, minerálů atd.) než potraviny z konvenčního zemědělství
- zdravější potraviny (neobsahují rezidua postřiků a hnojiv) než potraviny z konvenčního zemědělství
- potraviny, při jejichž produkci se zachází šetrněji s půdou i hospodářskými zvířaty
- potraviny, při jejichž produkci nedochází k znečištění životního prostředí

10. Znáte logo označující biopotraviny?

- Ano
- Ne
- Nevím, nevzpomínám si

11. Setkali jste se někdy s tímto označením?

- Eurolist
- Biozebra
- Setkal/a jsem se oběma označeními
- Nikdy jsem se s těmito označeními neseťkal/a

12. Co označuje toto logo (biozebra)?

- Označení českých výrobců biopotravin
- Označení prodejců biopotravin na území České republiky
- Označení biopotravin a bioproduktů českého původu

13. Co označuje toto logo (eurolist)?

- Označení biopotravin vyprodukovaných v rámci Evropské unie
- Označení výrobců biopotravin v rámci Evropské unie
- Označení prodejců biopotravin v rámci Evropské unie

14. Vnímáte logo označující biopotravinu jako záruku kvality?

- Ano
- Ne